

PAUKŠČIŲ KALBA

Darbo valandomis – valstybės tarnautoja, laisvalaikiu ornitologė,
per atostogas mokytoja, o pagal išsilavinimą biologė
INGRIDA MEŠKINYTĖ (26) turi daugybę vaidmenų.

Nuo vaikystės miškais žygiavusią mergaitę sužavėjo virš medžių viršūnių skraidantys, drevėse kalenantys, tvenkiniuose meiliai plaukiojantys, pelkėse perintys ir kasdien mums apie laisvę primenantys paukščiai. Įsimylėjusi plunksnuočius ji kariai į aukščiausius medžius, važiuoja tai į Šiaurę, tai į Pietus, kad sužieduotų ir rankose palaikytų kuo didesnę jų galybę. „Paukščiuose atpažįstu save, galbūt dėl to jiems jaučiu tokį artumą. Sako, neįmanoma paukščio sugauti, o iš mano delno jie neskuba išskristi.“

Kai ėjau į susitikimą su Ingrida, galvojau, kada paskutinį kartą grožėjausi paukščiais, klausiau jų čiulbesio, svajoju, žiūrėdama į išskrendančias gulbes. Mieste taip greit priprantame prie modernaus gyvenimo ir betono, kad einant gatve nosies neištraukiame iš telefono. Ir aš, nors skubėjau pėsčiomis, bet nemačiau dangaus, o Ingrida net sėdint kavinėje nepraleido nė vieno pro langą praskridusio sparnuočio. „Matei? Kuosos nuplasnojo, tas nesunku atskirti. O ten kovai, medžiuose, kitoje gatvės pusėje. Tuoj reikės pradėti jiems kalti lesyklėles, nepastebėsime, kaip prasidės šalnos.“

UŽAUGO MIŠKUOSE
Studijavai biologiją, universitete atgaivinai užmirštą zoologijos klubą. Nuo mažens buvai gamtos vaikas?

Mokyklos laikais aš labai daug keliaudavau. Po kelias dienas žygiuodavome miškais, saugomomis teritorijomis. Priklausiau daktaro Vytauto Nadzinsko ornitologų klubui, kurį įkūrėme mokykloje, tad visus savaitgalius praleisdavau su jo nariais. Stebėdavome paukščius, keldavome inkilus, kviesdavome į svečius gamtininkus, eidavome net į išgyvenimo stovyklas. Kadangi gyvenau mažame kaimelyje, gamta buvo visada šalia, augau jos apsuptyje. Ir biologija pradėjau domėtis jau penktoje klasėje, vos prasidėjus gamtos pamokoms. Turiu dvi seses ir brolių, tad tėvai man dažnai primindavo: „Galbūt per daug laiko skiri kelionėms, joms gi reikia pinigų. Turėtum greičiau apsispręsti, ką norėtum veikti gyvenime.“ Devintoje klasėje aš jau turėjau atsakymą – norėjau studijuoti biologiją, būtent Lietuvos edukologijos universitete, kad vėliau galėčiau jos mokyti vaikus.

Norėjai grįžti į mokyklą jos dar net nebaigusi?

Mokykloje turėjau vienintelį autoritetą, biologijos mokytoją. Žavėjaisi, kaip jis sugeba sudominti savo disciplina kitus, kaip dega jo akys kalbant su mokiniais. Net perėjusi į gimnaziją Marijampolėje, kasdien grįždavau į savo būrelį kaimo mokykloje. Tam, kad po pamokų spėčiau autobusu atvažiuoti pas juos, mokytojas net būrelio laiką pavėlino. Kantriai laukdavo klasėje, kol susirinks vaikai. Jau tada su jais darėme visokius mokslinius darbelius, šešiolikos pirmą kartą išvažiavau į Ispaniją atstovauti Lietuvai su projektu apie mažųjų apuokų mitybos ekologiją. Buvo kažkas nerealaus!

IŠ ŠIRDIES

Koks jausmas buvo įstoti į taip ilgai svajotą biologiją?

Jaučiausi tokia motyvuota! Nors iš ornitologų klubo daugelis žadėjo stoti į biologiją, universitete likau viena. Gerai, kad Lietuvos ornitologijos draugijos narė buvau jau nuo penktos klasės (juokiasi). Mokytojas mus, mažus vaikus, veždavo į metinius ataskaitinius susitikimus, kur susirinkdavo profesoriai, ornitologai, biologai. Pirmame kurse nuvažiavau į jį viena ir supratau, kad jau ne tik didžiojuosi jais iš šalies, bet ir esu jų dalis. Iki šiol ornitologai juokauja, kad mane užsiaugino. Juk pradžioje paukščius tik stebėdavau, o dabar jau keletą metų pati juos žieduoju.

Kaip įsimylėjai paukščius?

Žygiuose pažindavome ir gyvūnus, augalus, medžius, bet paukščiai buvo visų mūsų mylimiausia sritis. Kai atvažiavau į Vilnių, greitai suradau bendraminčių, universitete atgaivinau prieš dešimt metų užmirštą zoologų klubą, „apkrėčiau“ visus tais paukščiais... Organizuodavau pažintines keliones, paukščių stebėjimus, žiedavimus. Vaikščiojau po klases su skaidrėmis ir kviečiau visus prisijungti prie atgimusio klubo. Surinkau keturiasdešimt studentų ir keliavome visi ketverius metus po Lietuvą, grožėdamiesi sparnuočiais, žinduoliais, žuvimis, vabzdžiais. Organizuodavau tikslingas keliones – vieną savaitgalį į pėsekystės

kursus, kitą – į entomologų, nagrinėjančių vabzdžius, suvažiavimą. Žinoma, gamtą sunku atskirti – išgirsti paukštį, užmini ant vabzdžio, pamatai pėdsaką... Viskas susiję, tad ir kelionės patikdavo daugeliui. Nors baigiau universitetą, klubas veikia iki šiol, perleidau jį įpėdiniams ir tik slaptai žvilgteliu, kaip jiems sekasi. Mane labiausiai „veždavo“ organizavimas ir atsiliepimai, kaip žmonėms patinka keliauti, pabėgti iš miesto, pabraidžioti po rasotas pievas. Dariau tai iš širdies, galbūt dėl to atsirasdavo daug pagalbininkų. Aišku, už tai pinigų negaudavau. Dabar toks klausimas kyla natūraliai, o tada net nebuvau apie tai susimąsčiusi. Laukuose pinigai praranda savo vertę.

GUOLYJE SU GULBĖMIS

Ne visos merginos su šypsena išeitų trims dienoms į mišką. Iš kur tu tokia laukinukė?

Aš visada teikdavau pirmenybę miškams, palapinėms, laužams... Komforto ar dušo niekada nepasiilgstu, o trys dienos be jo – jokia bėda. Vasarą yra upės ir ežerai. Universiteto laikais gaudžiau gulbes. Bakaluro ir magistro darbus rašiau gulbių giesmininkių žiedavimo Lietuvoje tema. Tam, kad atlikčiau tą mokslinį tyrimą, man reikėjo sužieduoti labai daug gulbių. Kadangi prieš tai Lietuvoje gulbės buvo visai nežieduotos, su vienu doktorantu skyrėme mėnesį laiko keliavimui po Lietuvą. Atvažiuoji vakare, pasistatai prie ežero palapinę ir nuo ankstauro ryto gaudai gulbes. Iššūkis, bet buvo vasara, tad maudėmės ežeruose. Gulbėms pagauti reikia žmonių, įrangos, baidarių, nėra taip paprasta, tad viskas užtruko. Gulbes baidarėmis plukdėmės į krantą, kur savanoriai mums pagelbėdavo jas suvaldyti. Krante reikia gulbę pasverti, pamatuoti ir uždėti žiedą. Tuos pačius duomenis vėliau suvedi į duomenų bazę ir jeigu sparnuotį paskui pamato kitoje šalyje, gali patikrinti, iš kur jis migruoja, kada ir kas jį žiedavo. Žiedo kodas yra kaip mūsų asmens kodas, jis slepia nemažai informacijos.

Ar paukštis neišsigąsta, kai bandai jį sugriebti? Juk gulbės – pikti paukščiai, mėgsta puldinėti žmones.

Tai mitas! Jeigu nepažįstamas žmogus ateitų į tavo namus, taip pat būtum pikta. Visi paukščiai ginasi, o zylės tokio pat piktumo kaip gulbės. Vienintelis dalykas, ką padarydavo, tai su nagais pradreksdavo drabužius ar įbrėždavo. Be to, mes gaudėme tik jauniklius, kad jiems būtų mažesnis stresas. Tą vasarą sužiedavome daugiau nei šim-

Aš visada teikdavau pirmenybę miškams, palapinėms, laužams... Komforto ar dušo niekada nepasiilgstu, o trys dienos be jo – jokia bėda.

tą, o iki šiol sužiedavome 380 gulbių giesmininkių ir 150 gulbių nebylių. Baigusi magistrą ir toliau jas žieduoju. Paaukojau vasarą ne dėl mokslinio darbo, bet dėl kažkokios magiškos traukos paukščiams. Visą savo laisvą laiką skiriu tik jiems, bet nenoriu savo pomėgio paversti darbu. Paukščiai man – malonumas, nenoriu pas juos važiuoti „iš reikalo“. Mano tikslas dirbti su vaikais, tad reikia tik išlaukti tinkamo momento ir vietos. Jau dirbau pavaduojančia biologijos mokytoja. Vaikai mane mylėjo, nes nebuvau ta tipinė mokytoja, teorijos pasakojau tik tiek, kiek reikalaudavo bendrosios programos. Kai gyvenį gamta, labai daug gali papasakoti iš savęs. Vaikai išsižioję klausydavo mano nuotykių miškuose, žiedavimo stotyse ar ežeruose. Ruošdavau tas skaidres su pasimėgavimu, o draugai stebėdavosi, kam tiek laiko skiriu pamokoms, juk tik pavaduoju. Draugai nesuprato, bet vaikai įvertino.

Ar vaikams įdomu pažinti gamtą?

Skaudu, kad nebėra tokio aktyvumo, suvokimo apie gamtą. Ekskursijose visur nuveža autobusai, vaikai nėra buvę kaime, nežino, kaip atrodo naminiai gyvūnai. Ant rankos pirštų suskaičiuočiau, kiek jų yra matę iš arti karvę, kurios pieną geria. Pagal šviečiamosios gyvulininkystės programą vaikams apie naminius gyvūnus išleidau tris knygytes, kurias pristatinėdama važinėju po Lietuvos mokyklas. Skyriau tam visas vasaros atostogas. Į darželius ir mokyklas keliaudavome su naminiais gyvūnais: triušiais, putpelėmis, šinšilais, vištomis, turėjome net antį. Vienos mokyklos direktorius ją pamatęs sako: „O, kokia graži žąsytė!“ Tai parodo, kad mus supančio pasaulio gerai nepažįsta ne tik vaikai, bet dažnai ir patys tėvai...

ŽIEDAVIMO STOTIS ANT RATŲ

Esu ornitologė, kiek jų iš viso dirba Lietuvoje?

Iš viso yra dvi ornitologijos stotys – Ventėje ir Juodkrantėje. Jose dirba apie dešimt

ornitologų, gaunančių finansavimą iš Europos Sąjungos. Jeigu norėčiau dirbti vien su žiedavimu, galėčiau pretenduoti į darbą Ventės rąge, bet neįsivaizduoju savęs vienoje vietoje. Aš ten turiu savo sąskaitą, tad galiu žieduoti savo vardu. Kai atvažiuoju, profesionalai gali leisti sau pailsėti. Pelnyti tokį jų pasitikėjimą užtruko ne vienus metus. Turiu ir asmeninius tinklus, kuriuos vežiojuosi automobilio bagažinėje... Jeigu kokiam Vilniaus parke daug paukščių, galiu išsiskleisti tinklus ir žieduoti, bet nedarau to dėl žmonių, kuriems tokia veikla gali keistai pasirodyti (juokiasi). Nieko tokio, policijai gali parodyti leidimus, bet žmonių reakcijų būna įvairių ir labai dviprasmiškų. Kiti galvoja, kad noriu sparnuočius nuskriausti ar sugavusi nepaleisti. Dėl to geriau užsiimti tuo gamtoje.

Vieną kartą sėdint kavinėje man atnešė kregždutę, netyčia įskridusią vidun. Tai susižiedavau ir paleidau (juokiasi). Tačiau aš ne visiems pasakojau apie savo ornitologinę veiklą, juk ne visi ją „dega“ taip, kaip aš, pavyzdžiui, darbe. Tačiau gyvenu tuo, kad skleisčiau tą žinią.

Ar žinai, kiek iš viso paukščių esi sužiedavusi?

Per ketverius metus sužiedavau daugiau nei 15 tūkstančių paukščių. Iš pradžių Lietuvoje man buvo sunku, nes nemokėjau žieduoti, bet labai troškau išmokyti. Tuometinis Juodkrantės direktorius priėmė mane „žalia“ ir pasakė: „Tai sėk ir imk paukštį, mokysimės.“ Pasimokiusi išvykau su Erasmus programa į Italiją ir išsiuntinėju laiškus ten esančioms žiedavimo stotims. Atraišė man tik po mėnesio, jau nuvykus. Kaip šiandien pamenu, prieš vidurnaktį gaunu laišką: „Rytoj ryte prasideda metinis Italijos ornitologų susitikimas. Aš važiuoju, jeigu nori,

prisijunk, palieku adresą.“ Dabar arba niekada, pagalvoju, ir išvažiuoju. Dvi valandas beldžiausi traukiniu iki vietos, atvykstu su navigacija, o ten tuščia. Apėmė tokia neviltinga, sėdėjau gatvėje ir po kurio laiko pamačiau visus renkančius. Juk Italija, visi vėluoja! Apsidžiaugiau, bet neilgam. Visi žmonės vyresnio amžiaus ir nė vienas nekalba angliškai. Bandžiau jiems rodyti paukščių nuotraukas, paaiškinti, kad noriu žieduoti, kol, mano laimei, atvažiavo Italijoje gyvenantis anglas. Tada užmezgiau kontaktus ir su jais apvažinėju tris žiedavimo stotis. Į UNESCO paveldo sąrašą įtrauktoje saloje, kur įsikūrusi stotis, praleidome savaitę. Kita buvo turbūt brangiausiame Italijos kempinge ant ežero kranto. Taip pat savaitę praleidau beveik nekalbėdama, nes mane priėmė moteris angliškai nekalbėjo. Naudojomės paukščių kalba (juokiasi). Man atrodo, pavyko, nes nepasidaviau.

ŠIAURĖS IŠBANDYMAI

Ir grįžusi iš Italijos patraukei į Švedijos šiaurę?

Tiesa, grįžau baigti bakalaurą, pabuvau Lietuvoje savaitę ir išvažiuoju į stažuotę Švedijoje, Umeo universitete. Ten įsikūrusioje stotyje tris mėnesius žiedavau ir gyvenau gamtoje be elektros, dušo, šilto vandens... Tualetas buvo miške. Ir nors atvažiuoju vasarą, buvau pačioje šiaurėje, kur nesutemdavo ir orai tikrai nepriminė lietuviškos šilumos. Žiedavau ten nuo ryto iki vakaro, tiksliau, nakties nebūdavo, tai ir vidurnaktį dar žieduodavau. Jau po dviejų dienų mane paliko dirbti vienas. Nors atvažiuoju į plyną lauką, padariau iš jo stovyklą, neilgai trukus ji virto susitikimų tašku visiems aplinkiniams gyventojams. Po kurio laiko vieno paprašiau nereikalingos kėdės, kito – stalo, per laiką įsikūrėme neblogą stovyklavietę. Savaitgaliais atvažiuodavo šeimos, skambindavo ir klausdavo, kada rytoj atsikelsiu. Su visais taip susibendravau, kad išvažiuojant nemačiau kelio per ašaras...

Grįžusi iš Švedijos užsidegei idėja patekti į „Misiją Sibirą“?

Į „Misiją Sibirą“ bandžiau patekti tris kartus. Jau buvau prarandanti vilgtį, bet prižadėjau sau, kad pamėginsiu paskutinį kartą. Šie metai buvo lemtingi. Kadangi tris kartus ėjau bandomąjį žygį, Sibiras man nepasirodė toks atšiaurus, nors dirbome nuo ryto iki vakaro. Buvome tikra komanda, palaikėme, vienas kito darbus užbaigdavome be žodžių. Vieną kartą buvome apsižodžiavę, nes išalkę norėjome suvalgyti sausainius vakare, o pagal tvarkaraštį jie buvo numatyti pusryčiams. Stresas, kad reikia viską suspėti laiku, ir nuovargis neprideda nuotaikos, tačiau puikiai susitvarkėme. Žinojome, kad kiti nekalti, jei tau sunku, tad daugiausia prireikė ne fizinės jėgos, bet kantrybės, tolerancijos, supratimo. Juk ir gyvenime tas pats – dvasinė stiprybė visada nugalė.

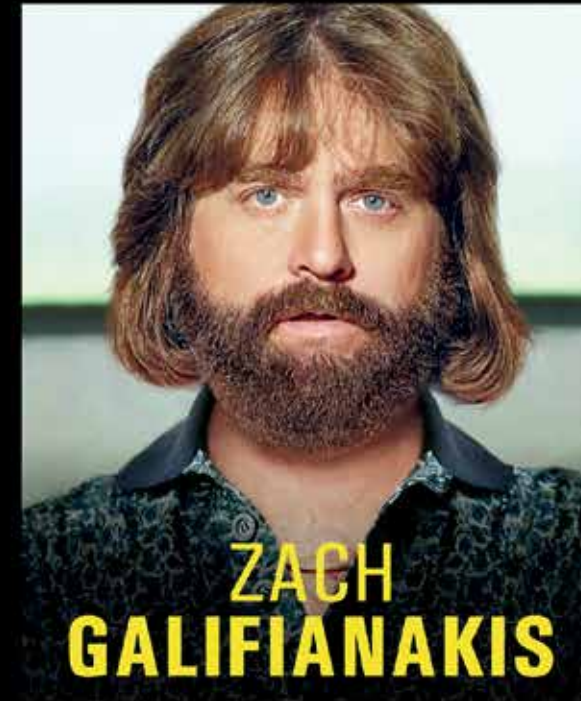
Ingrida, atrodo, kad tau pačiai paukščiai suteikia sparnus. Kur jų ieškoti kitiems, svajojantiems skristi?

Jaunam žmogui nėra lengva įrodyti savo troškimus, nes dažnai atšaus, kad norai – ne viskas. Tačiau užsispyrimas gali labai daug. Iki šiol labiausiai gyvenime džiaugiuosi, kad nepasidaviau. Nenustoju tikėti.

PANELE

PRISTATO IŠANKSTINĘ PREMJERĄ

SPALIO 12 D. FORUM CINEMAS

MACHINATORIAI

PG-13
RELATIVITY

#MASTERMINDS
www.gpi.lt

